

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
ZESPÓŁ REALIZACJI
BADAŃ

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04

621 - 07 - 57, 628 - 90 - 17

INTERNET:

<http://www.cbos.pl>

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A

TELEFAX 629 - 40 - 89

E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/78/78/97

PRYWATYZACJA '97

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, CZERWIEC '97

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

- W porównaniu z rokiem ubiegłym Polacy lepiej oceniają konsekwencje prywatyzacji zarówno dla siebie, jak i dla gospodarki kraju i pracowników prywatyzowanych przedsiębiorstw. Obecnie liczba osób uznających ten proces za jednoznacznie korzystny dla polskiej gospodarki zbliżyła się do poziomu z lat '90 i '91, czyli z okresu początków przemian własnościowych. Jednocześnie odnotowaliśmy najniższy od pięciu lat odsetek badanych postrzegających skutki prywatyzacji dla gospodarki kraju wyłącznie w kategoriach strat.
- Obecne tempo prywatyzacji cieszy się największą od roku '91 aprobatą społeczną. Popiera je co czwarty dorosły Polak, a przede wszystkim pracownicy sektora państwowego i robotnicy niewykwalifikowani, negatywnie nastawieni do przekształceń własnościowych. Za przyśpieszeniem tempa prywatyzacji opowiada się jedna trzecia badanych - najczęściej ci, którzy korzystnie oceniają jej konsekwencje.
- W stosunku do lat ubiegłych zdecydowanie zmniejszyły się odsetki respondentów opowiadających się zarówno za całkowitą prywatyzacją, jak i za gospodarką w całości państwową. Znacząco wzrosła natomiast liczba ankietowanych przychylających się do opinii, że z prywatyzacji powinny być wyłączone niektóre działy gospodarki.
- Niemal dwie trzecie ankietowanych podziela opinię, że prywatyzując polską gospodarkę rząd powinien kierować się przede wszystkim względami społecznymi, dbając, aby nikt przy tym nie został pokrzywdzony. Opcja skuteczności ekonomicznej ma o połowę mniej zwolenników.
- Wśród elektoratów największych urupowań politycznych pozytywnym stosunkiem do prywatyzacji wyróżniają się zwolennicy UW, natomiast krytycyzm przejawiają przede wszystkim osoby zamierzające poprzeć w wyborach PSL lub ROP.

W maju br. rząd zaakceptował „Założenia programu prywatyzacji majątku państwowego do 2000 roku”. W dokumencie tym przyjęto generalną zasadę, że tylko nieliczne obszary gospodarki - porty morskie i lotnicze, sieć kolejowa, drogi publiczne, sieci przesyłowe - powinny być wyłączone z procesu przekształceń własnościowych. Rząd deklaruje ponadto, że przed jesiennymi wyborami do parlamentu skończy kilka wielkich projektów prywatyzacyjnych. Przedstawiciele opozycji, krytykując dotychczasowe tempo prywatyzacji w wykonaniu koalicji PSL-SLD, nieufnie odnoszą się do nagłego przyspieszenia prac w tej dziedzinie zapowiadanego przez rząd.

Do końca roku '96 procesem przekształceń własnościowych objętych zostało łącznie 5600 przedsiębiorstw państwowych, co stanowi 64% istniejących w czerwcu '90. W końcu ubiegłego roku istniało jeszcze 3000 przedsiębiorstw państwowych, z których ponad połowa nie rozpoczęła przygotowań do prywatyzacji. Wartość majątku, jaki pozostał do sprywatyzowania, szacuje się obecnie na 140 mld zł¹. Niemal każde z ugrupowań obecnych na scenie politycznej kraju lansuje własną koncepcję „zagospodarowania” tej, na razie jeszcze państwowej, własności. Wobec zbliżającej się kampanii przed wyborami parlamentarnymi, w której kwestia przekształceń własnościowych z pewnością się pojawi, warto sprawdzić, jakie stanowisko w tej sprawie zajmuje obecnie społeczeństwo². W ubiegłych latach CBOS wielokrotnie już badał społeczne nastawienie wobec prywatyzacji - wyniki wcześniejszych sondaży na ten temat posłużą nam obecnie jako materiał porównawczy.

---

¹ Dane cytowane za „Gazetą Wyborczą” z 21 kwietnia '97.

² Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (84) zrealizowano w dniach 15-19 maja '97 na 1142-osobowej reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

**OGÓLNY STOSUNEK DO PRYWATYZACJI.
POSTULOWANE TEMPO I ZASIĘG PRZEKSZTAŁCEN WŁASNOŚCIOWYCH**

O konsekwencjach prywatyzacji można mówić w różnych aspektach, a tym samym różnie je oceniać. Ankietowani najczęściej skłonni są przyznać, że przekształcenia własnościowe są korzystne dla polskiej gospodarki. Ich opinie są jednak zdecydowanie mniej pozytywne, jeśli chodzi o ocenę skutków tego procesu dla nich osobiście oraz dla pracowników prywatyzowanych przedsiębiorstw.

Tabela 1

w procentach

Czy, Pana(i) zdaniem, prywatyzacja jest:	Aspekty oceny:		
	dla polskiej gospodarki	dla Pana(i) osobiście	dla pracowników prywatyzowanych przedsiębiorstw
- korzystna	40	24	30
- w takim samym stopniu korzystna, co niekorzystna	31	29	22
- niekorzystna	16	28	30
Trudno powiedzieć	13	19	18

Ogólnie rzecz biorąc, konsekwencje prywatyzacji we wszystkich trzech wymiarach pozytywnie oceniają przede wszystkim osoby o wyższym statusie społeczno-zawodowym i materialnym. Jak wskazują inne badania CBOS, przedstawiciele tych właśnie grup są - z racji wyższego wykształcenia i zajmowania wyższych pozycji zawodowych - w najmniejszym stopniu narażeni na doświadczanie negatywnych zjawisk towarzyszących prywatyzacji, przede wszystkim bezrobocia. Jednocześnie osoby te mogą być - z tych samych przyczyn - mniej podatne na przyjmowanie obiegowych, nie zawsze pozytywnych, opinii i sądów dotyczących procesu przekształceń własnościowych. Warunków tych nie spełniają ankietowani legitymujący się wykształceniem podstawowym lub zasadniczym zawodowym, robotnicy, rolnicy i bezrobotni. Z tych grup społeczno-zawodowych rekrutują się więc przede wszystkim pesymiści, którzy częściej niż przeciętnie oceniają prywatyzację we wszystkich branżach pod uwagę aspektach wyłącznie z perspektywy strat.

Na uwagę zasługuje stanowisko, jakie w powyższej kwestii zajmują pracownicy prywatnego sektora gospodarki, czyli zatrudnieni w dużej części w przedsiębiorstwach sprywatyzowanych. Badani ci częściej niż przeciętnie są zdania, że prywatyzacja jest korzystna zarówno dla gospodarki, jak i dla nich osobiście oraz dla pracowników prywatyzowanych przedsiębiorstw. Należy podkreślić, że opinie tej grupy ankietowanych są dla prywatyzacji znacznie korzystniejsze niż oceny pracowników sektora państwowego. Tym samym znajduje tu potwierdzenie wniosek znany z wcześniejszych badań CBOS, prowadzonych na próbach pracowników przedsiębiorstw o różnych typach własności. Stosunek do prywatyzacji, stanowiący swego rodzaju wypadkową wiedzy, obiegowych sądów i nie sprawdzonych obaw, zmienia się zwykle na korzyść w sytuacji doświadczenia jej „na własnej skórze”. Jak wskazują badania CBOS, pracownicy przedsiębiorstw sprywatyzowanych, którzy już zweryfikowali swoje opinie z rzeczywistością, są większymi entuzjastami prywatyzacji niż osoby zatrudnione z sektorze państwowym, niezbyt dobrze orientujące się w tym procesie. Trzeba jednak pamiętać, że ankietowani pracownicy przedsiębiorstw sprywatyzowanych stanowią grupę dość szczególną przez fakt, że są to osoby, które utrzymały swoje miejsca pracy pomimo przekształcenia przedsiębiorstwa. W odmienny sposób skutki prywatyzacji oceniają bezrobotni, z których duża część, jak można sądzić, utraciła pracę w wyniku redukcji zatrudnienia w prywatyzowanych przedsiębiorstwach.

W stosunku do ubiegłego roku nastąpiła pewna poprawa w ocenie konsekwencji prywatyzacji. We wszystkich branżach pod uwagę aspektach - skutków dla gospodarki kraju, dla respondenta osobiście i dla pracowników prywatyzowanych przedsiębiorstw - odnotowaliśmy wzrost odsetka opinii pozytywnych i spadek negatywnych. Należy podkreślić, że obecnie mamy do czynienia z najniższym od roku '92 odsetkiem respondentów oceniających konsekwencje prywatyzacji dla gospodarki wyłącznie w kategoriach strat. Jednocześnie liczba osób uznających ten proces za jednoznacznie korzystny dla gospodarki zbliżyła się do poziomu z lat '90 i '91, czyli z okresu początków przemian własnościowych.

Tabela 2 w procentach

Czy prywatyzacja będzie dla polskiej gospodarki przedsięwzięciem:	Wskazania według terminów badań							
	XI '90	IV '91	V '92	IV '93	IV '94	X '95	VI '96	V '97
- korzystnym	43	42	18	36	34	33	36	40
- w takim samym stopniu korzystnym, co niekorzystnym	24	30	34	29	31	28	30	31
- niekorzystnym	8	9	30	21	21	20	20	16
Trudno powiedzieć	25	19	18	14	14	19	14	13

Tabela 3 w procentach

Czy prywatyzacja będzie dla Pana(i) osobiście przedsięwzięciem:	Wskazania według terminów badań							
	VIII '91	V '92	XI '92	XI '93	IV '94	X '95	VI '96	V '97
- korzystnym	18	12	18	19	21	22	20	24
- w takim samym stopniu korzystnym, co niekorzystnym	26	34	29	27	28	23	26	29
- niekorzystnym	24	22	27	26	28	37	32	28
Trudno powiedzieć	32	31	26	28	23	18	22	19

Tabela 4 w procentach

Czy prywatyzacja będzie dla pracowników prywatyzowanych przedsiębiorstw przedsięwzięciem:	Wskazania według terminów badań		
	X '95	III '96	V '97
- korzystnym	26	27	30
- w takim samym stopniu korzystnym, co niekorzystnym	17	19	22
- niekorzystnym	37	33	30
Trudno powiedzieć	20	21	18

Tak korzystne dla prywatyzacji oceny mogą mieć różne źródła. Z jednej strony, społeczeństwo przywykło, jak się wydaje, do tego, że proces przekształceń własnościowych trwa - znikoma liczba respondentów neguje jego konieczność. Zjawisko to zostało niejako „oswojone” - coraz więcej osób doświadcza osobiście skutków prywatyzacji, co - jak wspomniano wcześniej - wpływa na polepszenie stosunku do niej. Z drugiej strony na poprawę ocen mogło wpłynąć spowolnienie tempa przemian własnościowych, dość często zarzucane koalicji rządzącej przez partie opozycyjne. Wiele wskazuje na to, że spowolnienie to zgodne jest z oczekiwaniami stosunkowo dużej części społeczeństwa, gdyż odsetek aprobujących obecne tempo prywatyzacji jest obecnie najwyższy od roku '91.

Tabela 5

w procentach

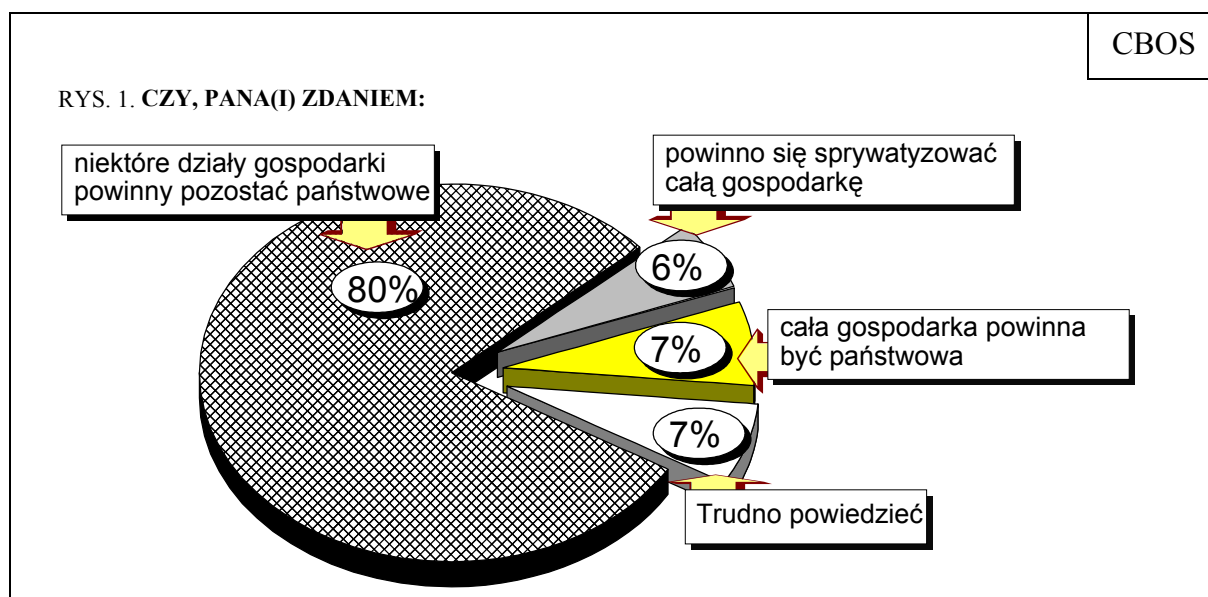
Czy, Pana(i) zdaniem, zmiany w kierunku sprywatyzowania polskiej gospodarki przebiegają:	Wskazania według terminów badań							
	IX '90	IV '91	V '92	IV '93	IV '94	X '95	VI '96	V '97
- zbyt wolno	46	38	40	45	34	35	42	33
- we właściwym tempie	33	40	17	14	20	17	16	25
- zbyt szybko	12	16	19	19	24	20	19	18
Trudno powiedzieć	9	6	24	22	22	28	23	24

Za przyspieszeniem tempa prywatyzacji opowiada się co trzeci dorosły Polak. Częściej niż przeciętnie są to - co oczywiste - ci, którzy korzystnie oceniają konsekwencje przekształceń własnościowych, czyli osoby z wyższym wykształceniem, o wyższym statusie zawodowym i materialnym. Obecne tempo przekształceń odpowiada przede wszystkim negatywnie nastawionym do tego procesu pracownikom sektora państwowego i robotnikom niewykwalifikowanym, co pośrednio może potwierdzać zarzuty dotyczące spowolnienia prywatyzacji. Robotnicy niewykwalifikowani, rolnicy i bezrobotni szczególnie często w porównaniu z innymi wyrażają ponadto opinię, że zmiany w kierunku sprywatyzowania polskiej gospodarki przebiegają zbyt szybko.

Warto wspomnieć, że ankietowani uważający obecne tempo prywatyzacji za zbyt wolne najczęściej prezentują jednocześnie opinię, że dla reform w Polsce najwięcej zrobiono w okresie rządów „solidarnościowych”, natomiast osoby aprobujące tempo przekształceń częściej wskazują rządy koalicji SLD - PSL jako te, których osiągnięcia w dziedzinie polskich reform są większe.

W stosunku do ubiegłego roku o 9 punktów zmniejszył się odsetek osób postulujących przyspieszenie tempa prywatyzacji. Jednocześnie w takim samym stopniu wzrosła liczba badanych uważających to tempo za właściwe. Biorąc pod uwagę cytowane wyżej oceny konsekwencji prywatyzacji oraz wcześniejsze dane CBOS na ten temat można powiedzieć, że część społeczeństwa akceptuje przekształcenia własnościowe przede wszystkim na poziomie ideologicznym, jako swego rodzaju logiczną konieczność wynikającą z faktu zmiany ustroju, z rezerwą podchodząc do ich praktycznej realizacji. Stosunkowo duża grupa Polaków wydaje się myśleć o prywatyzacji: „to jest oczywiście słuszne, ale może zrobimy to trochę później i wolniej”.

Zdeklarowanych przeciwników prywatyzowania gospodarki państwowej jest stosunkowo niewiele - tylko 7% ankietowanych zgadza się z opinią, że cała gospodarka kraju powinna być państwowa. Pogląd ten częściej niż przeciętnie podzielają osoby negatywnie oceniające konsekwencje prywatyzacji i postulujące spowolnienie jej tempa - badani z wykształceniem najwyżej zasadniczym zawodowym, rolnicy i robotnicy niewykwalifikowani. Zwolennikami gospodarki całkowicie prywatnej - opcji podzielanej przez jeszcze mniejszą liczbę badanych - są przede wszystkim prywatni przedsiębiorcy, kadra kierownicza, inteligencja oraz uczniowie i studenci, a więc przedstawiciele grup częściej w porównaniu z innymi dostrzegających korzyści płynące z prywatyzacji. Przeważająca większość respondentów wybrała jednak złoty środek, przychylając się do opinii, że niektóre działy gospodarki powinny pozostać państwowe.

W stosunku do lat ubiegłych zdecydowanie zmniejszył się odsetek zwolenników opcji krańcowych, jeśli chodzi o kwestię własności w gospodarce - obecnie mniej osób niż wcześniej opowiada się zarówno za całkowitą prywatyzacją, jak i za gospodarką w całości państwową. Znacząco wzrosła natomiast liczba ankietowanych przychylających się do opinii, że z prywatyzacji powinny być wyłączone niektóre działy gospodarki.

Tabela 6

w procentach

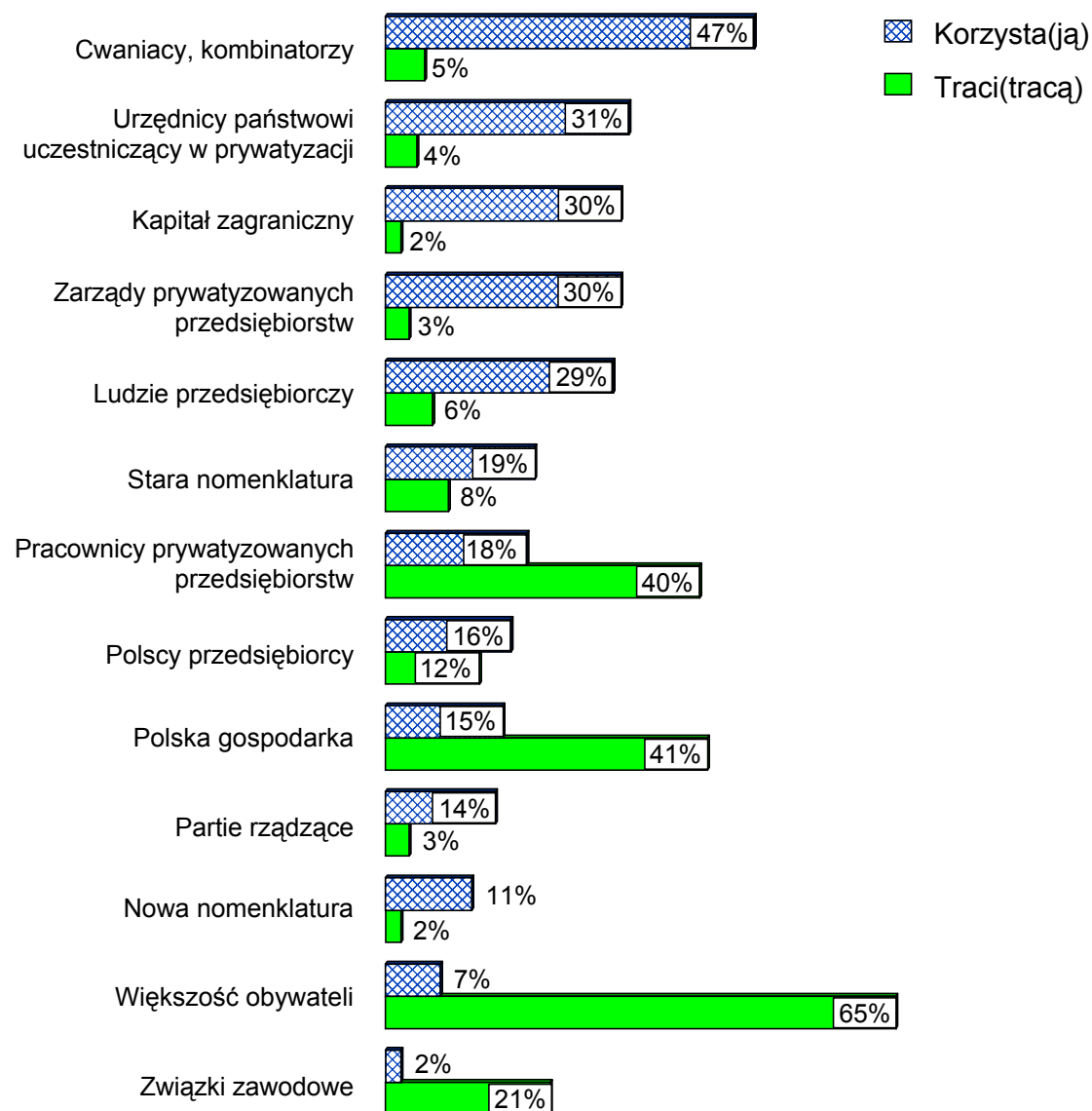
Czy, Pana(i) zdaniem:	Wskazania według terminów badań		
	V '92	X '94	V '97
- powinno się sprywatyzować całą gospodarkę	9	14	6
- niektóre działy gospodarki powinny pozostać państwowe	71	68	80
- cała gospodarka powinna pozostać państwowa	10	14	7
Trudno powiedzieć	12	5	7

Zmiany opinii o zasięgu prywatyzacji mogą wskazywać na pewną racjonalizację społecznego myślenia na ten temat. Po początkowym okresie wzmożonej akceptacji bądź sprzeciwu wobec przekształceń własnościowych obecnie umocnił się pogląd racjonalny, oparty prawdopodobnie na obserwacji dokonań w tej mierze, że niemożliwe jest zarówno sprywatyzowanie całej gospodarki bez wyjątków, jak i pozostawienie jej całkowicie w rękach państwa. Z drugiej strony wzrost odsetka opowiadających się za pozostawieniem państwowej własności niektórych działów gospodarki, w połączeniu ze wzmożoną aprobatą obecnego tempa prywatyzacji i spadkiem liczby postulujących przyspieszenie, może również oznaczać zmniejszenie poparcia dla szerokiego zasięgu przekształceń własnościowych.

BENEFICJENCI PRYWATYZACJI

O społecznej ocenie sposobu prywatyzacji wiele mówią wskazania badanych dotyczące grup w największym stopniu na niej zyskujących bądź tracących. W odczuciu największej części ogółu respondentów, na dotychczasowej prywatyzacji korzystają przede wszystkim cwaniacy i kombinatorzy, urzędnicy państwowi zajmujący się tą dziedziną, kapitał zagraniczny oraz zarządy prywatyzowanych przedsiębiorstw. Straty ponosi natomiast większość obywateli, polska gospodarka, a także pracownicy prywatyzowanych przedsiębiorstw.

RYS. 2. KTO, PANA(I) ZDANIEM, NAJBARDZIEJ KORZYSTA, A KTO NAJBARDZIEJ TRACI NA DOTYCHCZASOWEJ PRYWATYZACJI?

W przypadku korzyści i strat respondenci mogli wskazać po trzy odpowiedzi. Pominięto „trudno powiedzieć”.

Taki obraz prywatyzacji nie jest dla niej pochlebny. Ankietowani postrzegają ją bowiem jako proces nieuczciwy, ukierunkowany na doraźne i partykularne korzyści pewnych grup społecznych, z całkowitym pominięciem interesu społecznego. Jest to jednak obraz niejako „uśredniony”, natomiast znaczne różnice opinii odnotowaliśmy w tej kwestii wśród respondentów reprezentujących poszczególne grupy społeczno-demograficzne.

W tym kontekście szczególnie pozytywnym nastawieniem do prywatyzacji wyróżniają się prywatni przedsiębiorcy. Wśród beneficjentów tego procesu częściej niż inni wskazują oni bowiem wszystkich obywateli, pracowników prywatyzowanych przedsiębiorstw i gospodarke kraju, przychylając się jednak do opinii o stratach polskich przedsiębiorców. Ogólnie rzecz biorąc, postrzeganiu przekształceń własnościowych jako procesu uczciwego, przynoszącego korzyści wszystkim Polakom, sprzyja wyższe wykształcenie i wysoka pozycja zawodowa. Opinię przeciwną - że przekształcenia własnościowe są korzystne przede wszystkim dla grup będących blisko gremiów decydujących w tej kwestii oraz dla kapitału zagranicznego i różnego rodzaju kombinatorów - częściej niż przeciętnie wyrażają badani z wykształceniem najwyżej zasadniczym zawodowym, a w grupach zawodowych - robotnicy niewykwalifikowani i rolnicy.

Podobne pytanie, polegające na wskazaniu grup korzystających i tracących na prywatyzacji, CBOS zadawał respondentom już w latach ubiegłych. Pytania te nie są jednak w pełni porównywalne (odmienny sposób sformułowania niektórych podpunktów). W poniższym zestawieniu przedstawione są zmiany opinii dotyczące kategorii, których porównanie było możliwe.

Tabela 7

w procentach

Kto, Pana(i) zdaniem, najbardziej korzysta, a kto najbardziej traci na dotychczasowej prywatyzacji?	Wskazania według terminów badań					
	korzysta(ją)			traci(tracą)		
	'92	'96	'97	'92	'96	'97
Cwaniacy, kombinatorzy	55	47	47	3	3	5
Kapitał zagraniczny	29	28	30	1	1	2
Stara nomenklatura	20	21	19	5	2	8
Pracownicy prywatyzowanych przedsiębiorstw	11	15	18	16	24	40
Polscy przedsiębiorcy	39	44	16	2	1	12
Polska gospodarka	16	21	15	33	24	41
Większość obywateli	4	3	7	66	65	65

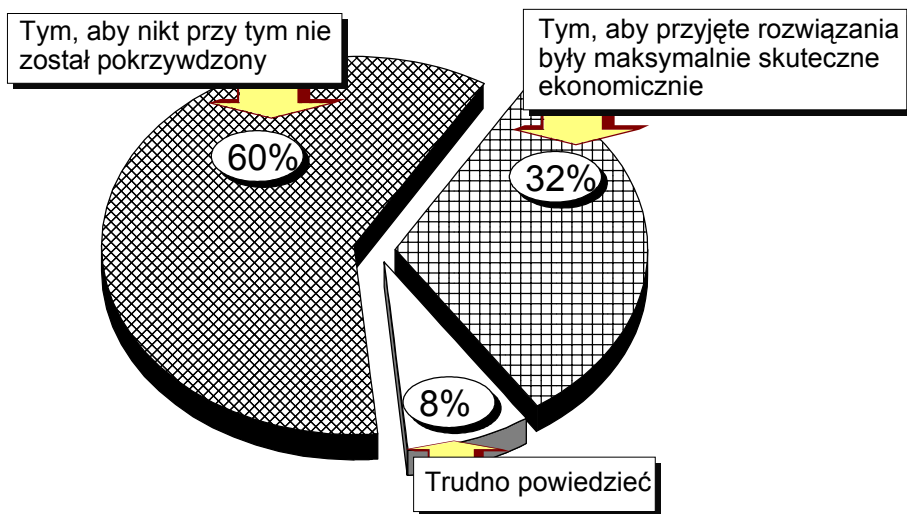
W stosunku do lat ubiegłych istotnie zmienił się sposób postrzegania zysków i strat pracowników prywatyzowanych przedsiębiorstw, polskich przedsiębiorców oraz gospodarki. Na uwagę zasługuje fakt, że zmiany te są szczególnie widoczne w zestawieniu z danymi z ubiegłego roku, co może sugerować zaistnienie pewnych niekorzystnych zjawisk towarzyszących procesowi przekształceń własnościowych w ciągu ostatnich kilkunastu miesięcy. W tym czasie zdecydowanie wzrosła liczba osób uważających, że w wyniku prywatyzacji ponoszą straty pracownicy prywatyzowanych przedsiębiorstw, polscy przedsiębiorcy oraz polska gospodarka. Niezmiennosc ocen w pozostałych uwzględnionych w zestawieniu aspektach wydaje się natomiast wskazywać, że przekonanie o zyskach bądź stratach większości obywateli, kapitału zagranicznego, nomenklatury i „kombinatorów” nie opiera się na faktach, lecz wypływa niejako z „wewnętrznego przeświadczenia” respondentów.

PRYWATYZACJA DLA LUDZI?

Spory i dyskusje na temat sposobu prywatyzowania majątku państwowego towarzyszą procesowi przekształceń od początku. Czym powinny kierować się przede wszystkim organy podejmujące decyzje w tej sprawie - względami ekonomicznymi czy społecznymi? Ta właśnie kwestia nabiera szczególnej wagi, zwłaszcza wobec zbliżających się wyborów parlamentarnych i faktu, że niemal każde ugrupowanie obecne na politycznej scenie ma swoją własną koncepcję rozwiązania tego dylematu.

Respondenci opowiadają się raczej za opcją społeczną - niemal dwie trzecie przychyliła się do opinii, że prywatyzując polską gospodarkę rząd powinien kierować się przede wszystkim zasadą, aby nikogo przy tym nie skrzywdzić.

RYS. 3. CZYM, PANA(I) ZDANIEM, POWINIEN PRZED WSZYSTKIM KIEROWAĆ SIĘ RZĄD PRYWATYZUJĄC POLSKĄ GOSPODARKĘ?

Opinie ankietowanych w tej kwestii znacznie różnicują zmienne socjodemograficzne. Za priorytetem skuteczności ekonomicznej w rozwiązaniach dotyczących prywatyzacji znacznie częściej niż przeciętnie opowiadają się osoby z wyższym wykształceniem, kadra kierownicza, inteligencja i prywatni przedsiębiorcy. Rozwiązania kładące nacisk na bezpieczeństwo socjalne popierają natomiast przede wszystkim badani z wykształceniem zasadniczym zawodowym lub podstawowym, pracownicy fizyczno-umysłowi, rolnicy, robotnicy niewykwalifikowani i bezrobotni. Można zatem sądzić, że opcja skuteczności ekonomicznej znajduje poparcie przede wszystkim w grupach, które - jak wskazują statystyki - stosunkowo najrzadziej ponoszą niekorzystne konsekwencje prywatyzacji, natomiast za bezpieczeństwem socjalnym opowiadają się ci, którym z racji niskich kwalifikacji zawodowych konsekwencje te najbardziej zagrażają.

Powyższy podział ma swoje dalsze następstwa. Jak wskazują analizy, osoby o wyższym statusie społeczno-zawodowym zdecydowanie częściej niż przeciętnie są zwolennikami prywatyzacji liberalnej, pozbawionej zarówno elementów „socjalnych”, jak i ideologicznych. Wyraża się to częściej w porównaniu z innymi podzieleniem poglądu, że nierentowne przedsiębiorstwa państwowe należy prywatyzować bez względu na koszty społeczne oraz że czynnikiem decydującym o wyborze nabywcy przedsiębiorstwa

państwowego powinien być spodziewany zysk, a nie narodowość kontrahenta. Z kolei prywatyzacja o charakterze „socjalno-narodowym” ma stosunkowo najwięcej zwolenników wśród respondentów mniej wykształconych, o niskiej pozycji zawodowej. W grupach tych relatywnie najwięcej osób uważa, że nierentowne przedsiębiorstwa państwowe powinny być utrzymywane przez państwo, co zapobiegnie wzrostowi bezrobocia, a przy ich sprzedaży czynnikiem decydującym o wyborze nabywcy powinna być jego polska narodowość, a nie zysk.

Nieco zaskakujący jest fakt, że opinii badanych w omawianej kwestii nie różnicuje identyfikacja polityczna. Zarówno wśród osób określających swoje poglądy jako lewicowe, jak i w grupie utożsamiających się z prawicą takie same odsetki badanych opowiadają się za opcją skuteczności ekonomicznej (odpowiednio 38% i 39%) i za uwzględnianiem interesu społecznego (po 56%).

STOSUNEK DO PRYWATYZACJI W ELEKTORATACH NAJWIĘKSZYCH UGRUPOWAŃ POLITYCZNYCH

Wobec istotnych różnic, jakie obserwujemy w poszczególnych ugrupowaniach politycznych w podejściu do kwestii przekształceń własnościowych, nie jest zaskakujące, że czynnikiem istotnie modyfikującym stosunek do prywatyzacji ankietowanych jest ich identyfikacja partyjna.

Najbardziej przychylnie opinie odnotowaliśmy wśród potencjalnych wyborców UW - odsetek osób uznających prywatyzację za zjawisko korzystne dla kraju, pracowników prywatyzowanych przedsiębiorstw oraz dla nich osobiście są w tym elektoracie zdecydowanie wyższe niż w pozostałych, znacznie przewyższają też średnie dla całej zbiorowości. Negatywnymi ocenami, zwłaszcza w kontekście osobistym oraz w odniesieniu do pracowników prywatyzowanych przedsiębiorstw, wyróżniają się natomiast osoby zamierzające w najbliższych wyborach poprzeć ROP lub PSL.

Tabela 8

w procentach

Elektoraty (N=779)	Czy, Pana(i) zdaniem, prywatyzacja jest korzystna czy też niekorzystna dla:					
	polskiej gospodarki		Pana(i) osobiście		pracowników prywatyzowanych przedsiębiorstw	
	korzystna	niekorzystna	korzystna	niekorzystna	korzystna	niekorzystna
Unia Wolności	75	18	58	8	52	21
Akcja Wyborcza „Solidarność”	52	12	22	23	37	26
Unia Pracy	48	35	39	23	36	26
Sojusz Lewicy Demokratycznej	45	9	30	21	28	30
Ruch Odbudowy Polski	42	33	20	40	29	42
Polskie Stronnictwo Ludowe	36	26	23	34	26	37
Krajowa Partia Emerytów i Rencistów	30	22	23	24	22	32
W tabeli pominięto kategorie „w takim samym stopniu korzystna, co niekorzystna” i „trudno powiedzieć”.						

Przyśpieszenie tempa prywatyzacji znajduje szczególnie wielu zwolenników w elektoratach UW (60%) oraz - w nieco mniejszym stopniu - AWS (46%). Za zbyt wolne uważa również tempo przekształceń własnościowych ponad dwie piąte sympatyków ROP - w zestawieniu z danymi cytowanymi powyżej stosunek tego elektoratu do prywatyzacji wydaje się nieco niekonsekwentny. Można przypuszczać, że zwolennicy ROP nie akceptują obecnego sposobu realizacji przekształceń własnościowych, w tym również ich tempa.

W elektoratach partii koalicji rządzącej tempo prywatyzacji jest różnie postrzegane. Sympatycy PSL uważają je za zbyt szybkie - w elektoracie tym odsetek osób opowiadających się za spowolnieniem przekształceń własnościowych jest najwyższy (29%) i znacznie przewyższa średnią dla całej zbiorowości. Natomiast wśród osób zamierzających poprzeć w wyborach SLD przeważa opinia, że zmiany w kierunku sprywatyzowania polskiej gospodarki przebiegają we właściwym tempie.

Sympatycy PSL wyróżniają się ponadto tym, iż co dziesiąty z nich uważa, że cała gospodarka powinna być państwowa. Zwolenników opcji przeciwnej - całkowicie prywatnej własności w gospodarce - znajdujemy natomiast najczęściej w elektoracie UW (11%) i UP (10%).

Sposób postrzegania przez poszczególne elektoraty grup zyskujących i tracących w wyniku prywatyzacji potwierdza dzielące je różnice w ocenie tego procesu.

Członkowie elektoratów mniej pozytywnie nastawionych do przekształceń własnościowych, przede wszystkim PSL i ROP, wśród beneficjentów prywatyzacji częściej, ogólnie rzecz biorąc, wskazują cwaniaków i kombinatorów, urzędników państwowych uczestniczących w prywatyzacji, kapitał zagraniczny i zarządy prywatyzowanych przedsiębiorstw. Wśród zwolenników SLD i UP znaczny odsetek ankietowanych uznał, że oprócz oszustów zyskują także ludzie przedsiębiorczy. Popierający prywatyzację sympatycy UW, równie często wskazujący wśród jej beneficjentów ludzi przedsiębiorczych, wyróżniają się natomiast opinią - podzielaną przez ponad dwie piąte badanych w tej grupie - że zyskuje na niej polska gospodarka.

Poza UW we wszystkich pozostałych elektoratach dominuje opinia, że w wyniku prywatyzacji straty ponosi większość obywateli, pracownicy prywatyzowanych przedsiębiorstw i polska gospodarka. Szczególnie silnym przekonaniem wyróżniają się tu sympatycy ROP i PSL. Natomiast zwolennicy UW zdecydowanie najczęściej do grupy tracących w wyniku prywatyzacji zaliczają związki zawodowe.

Zarówno w elektoratach ugrupowań uważających się za prawicowe - AWS i ROP, jak i wśród zwolenników partii obecnej koalicji rządzącej oraz KPEiR przeważa poparcie dla prywatyzacji „socjalnej”, kładącej nacisk na to, aby nikt w jej wyniku nie został pokrzywdzony. Co ciekawe, siła poparcia dla tej opcji jest zbliżona wśród sympatyków prawicy i w lewicowym, jak sama nazwa wskazuje, elektoracie SLD, najsilniej natomiast popierają ją zwolennicy PSL (AWS - 62%, ROP - 60%, SLD - 54%, PSL - 67%). Wśród sympatyków UP opinie w tej kwestii są podzielone - niemal tyle samo osób opowiada się za prywatyzacją kierującą się przede wszystkim względami ekonomicznymi (47%), co społecznymi (48%). Na tle innych elektoratów wyraźnie wyróżnia się UW, której zwolennicy w większości (63%) uważają, że prywatyzując polską gospodarkę rząd powinien kierować się przede wszystkim tym, aby przyjęte rozwiązania były maksymalnie skuteczne ekonomicznie.

Prywatyzacja jako zjawisko wydaje się wzbudzać coraz mniejsze emocje. Ogólnie rzecz biorąc, Polacy akceptują jej konieczność - przynajmniej na poziomie deklaracyjnym - i lepiej niż dotychczas oceniają jej konsekwencje. Przekształcenia własnościowe wciąż jednak pozostają procesem akceptowanym w większym stopniu przez osoby o wyższym statusie społeczno-zawodowym, nie narażone bezpośrednio na odczuwanie negatywnych skutków im towarzyszącym.

Deklarowane poparcie dla prywatyzacji niesie ze sobą różną treść. Pewnym niepokojem może napawać fakt, że dla dużej części Polaków możliwe do zaakceptowania przekształcenia własnościowe nie powinny przebiegać zbyt szybko. Wydaje się bowiem, że zarzucane koalicji rządowej spowolnienie tempa prywatyzacji spotyka się z dużą aprobatą społeczną. Ponadto wśród ogółu ankietowanych wyraźnie przeważa poparcie dla prywatyzacji „socjalnej”, w której nikt nie będzie skrzywdzony.

Pomimo wzrostu korzystnych dla prywatyzacji ocen jej konsekwencji proces ten wciąż postrzegany jest przez dużą część ankietowanych jako nieuczciwy, faworyzujący pewne grupy interesu. Obraz ten wydaje się jednak nosić cechy stereotypu, nie popartego obserwacją rzeczywistości. Wskazuje na to przede wszystkim fakt niezmienności niektórych ocen dotyczących beneficjentów prywatyzacji w ciągu ostatnich kilku lat.

Wśród elektoratów największych ugrupowań politycznych najbardziej sprecyzowany stosunek do prywatyzacji mają zwolennicy PSL, ROP i UW. Można sądzić, że w czasie zbliżającej się kampanii wyborczej argumenty polityków dotyczące ograniczenia prywatyzacji, jej negatywnych skutków społecznych oraz nieuczciwości samego procesu znajdą najbardziej podatny grunt w elektoratach PSL i ROP. Sympatycy UW pozytywnie zareagują natomiast, jak się wydaje, na argumenty o przyśpieszeniu i poszerzeniu tego procesu oraz o konieczności kierowania się w nim względami ekonomicznymi.

A N E K S

PODZIAŁ NA REGIONY W BADANIACH CBOS

1. Region północny:

09 woj. elbląskie
10 woj. gdańskie
17 woj. koszalińskie
26 woj. olsztyńskie
39 woj. słupskie
41 woj. szczecińskie

2. Region zachodni:

11 woj. gorzowskie
12 woj. jeleniogórskie
20 woj. legnickie
45 woj. wałbrzyskie
47 woj. wrocławskie
49 woj. zielonogórskie

3. Region środkowozachodni:

05 woj. bydgoskie
13 woj. kaliskie
16 woj. konińskie
21 woj. leszczyńskie
29 woj. piłskie
32 woj. poznańskie
44 woj. toruńskie
46 woj. wrocławskie

4. Region środkowy:

01 woj. warszawskie
07 woj. ciechanowskie
24 woj. łódzkie
30 woj. piotrkowskie
31 woj. płockie
34 woj. radomskie
37 woj. sieradzkie
38 woj. skierniewickie

5. Region wschodni:

02 woj. białkopodlaskie
03 woj. białostockie
06 woj. chełmskie
22 woj. lubelskie
23 woj. łomżyńskie
28 woj. ostrołęckie
36 woj. siedleckie
40 woj. suwalskie
48 woj. zamojskie

6. Region południowo-wschodni:

15 woj. kieleckie
18 woj. krakowskie
19 woj. krośnieńskie
25 woj. nowosądeckie
33 woj. przemyskie
35 woj. rzeszowskie
42 woj. tarnobrzeskie
43 woj. tarnowskie

7. Region południowo-zachodni:

04 woj. bielskie
08 woj. częstochowskie
14 woj. katowickie
27 woj. opolskie

Tabela 1. Czy, Pana(i) zdaniem, prywatyzacja jest dla **polskiej gospodarki** korzystna czy też niekorzystna? 1 - Korzystna; 2 - W takim samym stopniu korzystna, co niekorzystna; 3 - Niekorzystna

	(%)				
	1	2	3	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	40	31	16	12	1141
Płeć					
Mężczyźni	48	27	17	8	541
Kobiety	34	35	15	16	600
Wiek					
do 24 lat	42	33	17	8	159
25-34	49	31	14	6	203
35-44	43	34	14	9	257
45-54	43	32	12	13	194
55-64	31	37	20	12	161
65 lat i więcej	29	21	23	27	167
Miejsce zamieszkania					
Wieś	30	31	24	15	422
Miasto do 20 tys.	45	32	14	9	149
od 21 do 100 tys.	47	25	15	13	209
101-500 tys.	48	34	8	10	239
501 tys.i więcej mieszk.	43	40	8	9	122
Region					
Północny	43	32	12	13	94
Zachodni	40	30	17	13	137
Środkowozachodni	36	42	15	8	176
Środkowy	38	33	20	9	225
Wschodni	38	27	22	13	125
Południowo-wschodni	41	29	14	16	188
Południowo-zachodni	47	26	14	12	195
Wykształcenie					
Podstawowe	26	31	23	21	348
Zasadnicze zawodowe	37	33	19	10	330
Średnie	49	33	10	8	359
Wyższe	67	23	4	6	103
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	71	23	2	4	88
Prac.umysł.niż.szczebla	49	32	11	7	111
Pracownicy fiz.- umysł.	34	37	19	11	71
Robotnicy wykwalifikowani	40	37	19	4	135
Robotnicy niewykwalifik.	33	38	15	14	72
Rolnicy	20	33	28	19	81
Prywatni przedsiębiorcy	70	22	2	5	47
Bierni zawodowo					
Renciści	27	32	20	22	118
Emeryci	35	26	23	16	201
Uczniowie i studenci	56	30	3	11	70
Bezrobotni	30	42	19	8	84
Gospodynie domowe i inni	42	25	15	18	63
Pracujący poza rolnictwem					
Sfera budżetowa	49	31	13	7	150
Sektor państwowy	39	36	16	9	131
Sektor prywatny	51	29	11	9	258
Spółdzielczość	45	43	9	2	18
Dochody na jedną osobę					
Poniżej 200 zł	34	34	21	11	213
201 - 325	37	31	21	11	221
326 - 449	46	32	11	11	205
450 - 599	48	30	11	12	147
Powyżej 599 zł	54	30	8	8	180
Ocena własnych war. mater.					
Złe	28	32	23	16	296
Średnie	38	34	16	12	535
Dobre	56	26	10	8	309
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	37	22	17	24	81
Raz w tygodniu	35	35	18	12	579
Kilka razy w miesiącu	43	30	16	10	140
Kilka razy w roku	47	30	11	11	223
W ogóle nie uczestniczy	53	24	17	7	115
Poglądy polityczne					
Lewica	47	34	13	6	225
Centrum	38	38	16	8	359
Prawica	54	28	12	7	319
Trudno powiedzieć	19	25	26	30	236

Tabela 2. Czy, Pana(i) zdaniem, zmiany w kierunku sprywatyzowania polskiej gospodarki przebiegają:

	zbyt wolno	we właściwym tempie	zbyt szybko	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	33	25	18	24	1139
Płeć					
Mężczyźni	39	28	17	16	541
Kobiety	27	22	19	32	598
Wiek					
do 24 lat	30	27	20	23	159
25-34	36	27	17	20	203
35-44	35	24	24	17	256
45-54	35	25	17	23	194
55-64	33	24	14	30	161
65 lat i więcej	28	20	14	38	166
Miejsce zamieszkania					
Wieś	29	18	21	32	422
Miasto do 20 tys.	39	25	18	18	149
od 21 do 100 tys.	35	29	15	21	208
101-500 tys.	33	33	15	19	238
501 tys. i więcej mieszk.	37	24	17	22	122
Region					
Północny	47	14	18	20	94
Zachodni	37	28	17	18	137
Środkowozachodni	34	28	18	19	176
Środkowy	30	22	19	29	225
Wschodni	35	20	18	27	124
Południowo-wschodni	25	25	16	34	188
Południowo-zachodni	34	29	20	18	194
Wykształcenie					
Podstawowe	26	22	16	36	347
Zasadnicze zawodowe	31	25	24	20	330
Średnie	37	25	17	20	358
Wyższe	49	30	9	12	103
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	48	30	9	13	88
Prac. umysł. niż. szczebla	39	23	17	21	110
Pracownicy fiz. - umysł.	40	28	15	17	71
Robotnicy wykwalifikowani	35	27	22	17	135
Robotnicy niewykwalifik.	24	35	27	15	72
Rolnicy	25	8	29	38	81
Prywatni przedsiębiorcy	36	32	19	13	47
Bierni zawodowo					
Renciści	27	22	14	37	118
Emeryci	31	24	12	33	200
Uczniowie i studenci	40	23	14	23	70
Bezrobotni	20	29	28	23	84
Gospodynie domowe i inni	37	18	20	25	63
Pracujący poza rolnictwem					
Sfera budżetowa	34	28	20	18	149
Sektor państwowy	35	34	22	10	131
Sektor prywatny	41	24	15	20	258
Spółdzielczość	44	14	9	33	18
Dochody na jedną osobę					
Poniżej 200 zł	29	23	24	24	213
201 - 325 zł	35	21	23	22	221
326 - 449 zł	31	29	18	22	205
450 - 599 zł	39	26	15	20	147
Powyżej 599 zł	38	32	11	20	179
Ocena własnych war. mater.					
Złe	27	21	22	30	295
Średnie	32	25	18	24	535
Dobre	40	27	13	20	308
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	35	18	11	36	81
Raz w tygodniu	31	23	21	25	578
Kilka razy w miesiącu	33	23	20	24	140
Kilka razy w roku	40	25	14	20	223
W ogóle nie uczestniczy	29	38	12	21	114
Poglądy polityczne					
Lewica	35	35	17	12	225
Centrum	29	28	22	20	359
Prawica	44	22	17	17	318
Trudno powiedzieć	21	13	14	52	235

Tabela 3. Czy, Pana(i) zdaniem, prywatyzacja jest dla **Pana(i) osobiście** korzystna czy też niekorzystna? 1 - Korzystna; 2 - W takim samym stopniu korzystna, co niekorzystna; 3 - Niekorzystna

(%)

	1	2	3	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	24	29	28	19	1141
Płeć					
Mężczyźni	29	27	30	13	541
Kobiety	19	31	26	25	600
Wiek					
do 24 lat	28	25	25	22	159
25-34	32	33	20	15	203
35-44	23	30	34	13	257
45-54	23	31	27	18	194
55-64	19	27	31	23	161
65 lat i więcej	16	27	26	31	167
Miejsce zamieszkania					
Wieś	16	29	35	20	422
Miasto do 20 tys.	25	27	28	20	149
od 21 do 100 tys.	30	21	26	23	209
101-500 tys.	30	34	20	16	239
501 tys. i więcej mieszk.	29	36	19	17	122
Region					
Północny	23	29	26	22	94
Zachodni	27	34	24	16	137
Środkowo-zachodni	20	37	26	17	176
Środkowy	22	23	28	27	225
Wschodni	22	30	30	18	125
Południowo-wschodni	25	23	31	22	188
Południowo-zachodni	29	31	28	13	195
Wykształcenie					
Podstawowe	15	24	35	26	348
Zasadnicze zawodowe	22	28	34	16	330
Średnie	29	36	19	16	359
Wyższe	42	27	12	19	103
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	44	27	8	21	88
Prac. umysł. niż. szczebla	31	35	20	14	111
Pracownicy fiz.- umysł.	20	45	30	4	71
Robotnicy wykwalifikowani	18	28	41	13	135
Robotnicy niewykwalifik.	17	34	29	20	72
Rolnicy	12	21	46	21	81
Prywatni przedsiębiorcy	63	18	4	15	47
Bierni zawodowo					
Renciści	14	25	31	30	118
Emeryci	21	27	27	25	201
Uczniowie i studenci	30	28	15	27	70
Bezrobotni	19	36	35	10	84
Gospodynie domowe i inni	21	24	28	27	63
Pracujący poza rolnictwem					
Sfera budżetowa	23	40	20	17	150
Sektor państwowy	23	31	32	15	131
Sektor prywatny	37	26	24	13	258
Spółdzielczość	18	39	14	29	18
Dochody na jedną osobę					
Poniżej 200 zł	16	27	41	17	213
201 - 325	20	33	33	15	221
326 - 449	24	32	24	20	205
450 - 599	31	24	23	23	147
Powyżej 599 zł	38	33	12	17	180
Ocena własnych war. mater.					
Złe	10	28	42	20	296
Średnie	21	32	26	20	535
Dobre	43	25	16	17	309
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	18	27	29	26	81
Raz w tygodniu	20	32	28	19	579
Kilka razy w miesiącu	24	30	29	17	140
Kilka razy w roku	28	27	24	21	223
W ogóle nie uczestniczy	40	18	27	16	115
Poglądy polityczne					
Lewica	33	25	28	14	225
Centrum	21	34	27	17	359
Prawica	30	33	23	15	319
Trudno powiedzieć	11	21	34	33	236

Tabela 4. Czy, Pana(i) zdaniem, prywatyzacja jest dla **pracowników prywatyzowanych przedsiębiorstw** korzystna czy też niekorzystna? 1 - Korzystna; 2 - W takim samym stopniu korzystna, co niekorzystna; 3 - Niekorzystna (%)

	1	2	3	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	30	22	30	18	1141
Płeć					
Mężczyźni	35	23	28	13	541
Kobiety	25	21	31	23	600
Wiek					
do 24 lat	33	18	32	18	159
25-34	29	31	25	15	203
35-44	37	21	28	14	257
45-54	26	28	31	15	194
55-64	30	17	31	22	161
65 lat i więcej	22	15	33	29	167
Miejsce zamieszkania					
Wieś	22	22	36	21	422
Miasto do 20 tys.	27	17	38	17	149
od 21 do 100 tys.	31	20	27	22	209
101-500 tys.	40	25	23	13	239
501 tys.i więcej mieszk.	39	27	16	18	122
Region					
Północny	32	27	19	22	94
Zachodni	25	26	35	14	137
Środkowozachodni	33	22	33	12	176
Środkowy	34	18	27	20	225
Wschodni	26	22	33	19	125
Południowo-wschodni	26	23	27	24	188
Południowo-zachodni	31	21	30	18	195
Wykształcenie					
Podstawowe	25	17	32	27	348
Zasadnicze zawodowe	31	19	33	17	330
Średnie	29	27	28	15	359
Wyższe	47	29	15	9	103
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	45	28	15	12	88
Prac.umysł.niż.szczebła	35	30	28	6	111
Pracownicy fiz.- umysł.	28	29	33	10	71
Robotnicy wykwalifikowani	33	22	31	13	135
Robotnicy niewykwalifik.	23	24	38	14	72
Rolnicy	16	22	35	27	81
Prywatni przedsiębiorcy	42	23	13	22	47
Bierni zawodowo					
Renciści	20	20	32	28	118
Emeryci	28	16	34	23	201
Uczniowie i studenci	36	21	28	14	70
Bezrobotni	39	18	26	18	84
Gospodynie domowe i inni	17	22	30	32	63
Pracujący poza rolnictwem					
Sfera budżetowa	37	26	28	9	150
Sektor państwowy	29	29	33	9	131
Sektor prywatny	33	25	26	16	258
Spółdzielczość	39	35	8	17	18
Dochody na jedną osobę					
Poniżej 200 zł	23	23	34	21	213
201 - 325	27	19	36	18	221
326 - 449	32	26	27	16	205
450 - 599	38	22	24	15	147
Powyżej 599 zł	39	26	21	14	180
Ocena własnych war. mater.					
Złe	26	19	36	20	296
Średnie	29	24	28	19	535
Dobre	36	22	26	16	309
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	21	23	33	23	81
Raz w tygodniu	28	22	32	19	579
Kilka razy w miesiącu	28	25	29	18	140
Kilka razy w roku	33	23	27	17	223
W ogóle nie uczestniczy	41	19	21	18	115
Poglądy polityczne					
Lewica	32	27	31	10	225
Centrum	30	27	30	13	359
Prawica	40	20	26	14	319
Trudno powiedzieć	15	13	32	40	236

Tabela 5. Czy, Pana(i) zdaniem: 1 - powinno się sprywatyzować całą gospodarkę; 2 - niektóre działy gospodarki powinny pozostać państwowe; 3 - cała gospodarka powinna być państwowa

(%)

	1	2	3	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	6	80	7	6	1141
Płeć					
Mężczyźni	7	83	6	4	541
Kobiety	5	78	9	9	601
Wiek					
do 24 lat	7	74	11	8	159
25-34	7	85	6	3	203
35-44	6	84	7	3	257
45-54	7	83	6	4	194
55-64	5	81	6	8	161
65 lat i więcej	3	72	10	16	167
Miejsce zamieszkania					
Wieś	5	77	10	8	423
Miasto do 20 tys.	8	73	10	9	149
od 21 do 100 tys.	8	82	6	4	209
101-500 tys.	3	87	5	4	239
501 tys.i więcej mieszk.	7	87	1	5	122
Region					
Północny	6	76	8	10	94
Zachodni	5	84	5	6	137
Środkowozachodni	6	81	9	5	176
Środkowy	7	80	7	6	225
Wschodni	7	72	12	7	125
Południowo-wschodni	6	83	6	6	188
Południowo-zachodni	5	83	6	6	195
Wykształcenie					
Podstawowe	6	68	12	14	349
Zasadnicze zawodowe	5	81	11	3	330
Średnie	6	90	2	3	359
Wyższe	9	87	1	2	103
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	10	87	1	3	88
Prac.umysł.niż.szczebła	9	87	2	2	111
Pracownicy fiz.- umysł.	0	88	8	3	71
Robotnicy wykwalifikowani	8	83	8	1	135
Robotnicy niewykwalifik.	9	69	15	7	72
Rolnicy	6	76	11	8	81
Prywatni przedsiębiorcy	12	85	2	0	47
Bierni zawodowo					
Renciści	4	80	6	9	119
Emeryci	3	77	8	12	201
Uczniowie i studenci	10	83	0	7	70
Bezrobotni	2	85	9	4	84
Gospodynie domowe i inni	3	66	16	14	63
Pracujący poza rolnictwem					
Sfera budżetowa	8	82	8	2	150
Sektor państwowy	8	82	5	6	131
Sektor prywatny	7	86	4	3	258
Spółdzielczość	18	67	9	7	18
Dochody na jedną osobę					
Poniżej 200 zł	2	81	10	7	213
201 - 325	6	82	8	4	221
326 - 449	8	81	6	5	205
450 - 599	7	82	6	5	147
Powyżej 599 zł	7	87	3	3	180
Ocena własnych war. mater.					
Złe	3	81	7	9	296
Średnie	6	79	9	6	536
Dobre	9	82	5	4	309
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	3	78	5	14	81
Raz w tygodniu	5	82	8	5	579
Kilka razy w miesiącu	10	72	9	6	140
Kilka razy w roku	7	82	6	5	224
W ogóle nie uczestniczy	8	81	5	6	115
Poglądy polityczne					
Lewica	6	86	6	2	225
Centrum	7	83	7	3	359
Prawica	6	86	5	3	319
Trudno powiedzieć	5	64	12	19	237

Tabela 6. Czym, Pana(i) zdaniem, powinien przede wszystkim kierować się rząd prywatyzując polską gospodarkę? Czy przede wszystkim tym:
1 - aby przyjęte rozwiązania były maksymalnie skuteczne ekonomicznie;
2 - aby nikt przy tym nie został pokrzywdzony

	(%)			
	1	2	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	32	60	8	1141
Płeć				
Mężczyźni	38	56	6	541
Kobiety	27	64	10	601
Wiek				
do 24 lat	27	66	7	159
25-34	34	63	4	203
35-44	41	52	7	257
45-54	34	59	7	194
55-64	23	68	9	161
65 lat i więcej	27	58	16	167
Miejsce zamieszkania				
Wieś	23	67	10	423
Miasto do 20 tys.	28	66	6	149
od 21 do 100 tys.	36	57	7	209
101-500 tys.	43	49	8	239
501 tys. i więcej mieszk.	40	53	7	122
Region				
Północny	30	60	10	94
Zachodni	38	58	4	137
Środkowozachodni	34	61	5	176
Środkowy	35	55	9	225
Wschodni	31	60	10	125
Południowo-wschodni	26	62	11	188
Południowo-zachodni	29	65	6	195
Wykształcenie				
Podstawowe	20	67	13	349
Zasadnicze zawodowe	24	71	5	330
Średnie	40	52	8	359
Wyższe	69	29	2	103
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	66	32	1	88
Prac.umysł.niż.szczebła	47	49	4	111
Pracownicy fiz.- umysł.	23	77	0	71
Robotnicy wykwalifikowani	34	55	11	135
Robotnicy niewykwalifik.	25	66	9	72
Rolnicy	20	74	6	81
Prywatni przedsiębiorcy	54	40	6	47
Bierni zawodowo				
Renciści	19	65	17	119
Emeryci	26	63	11	201
Uczniowie i studenci	40	56	5	70
Bezrobotni	19	71	10	84
Gospodynie domowe i inni	23	74	4	63
Pracujący poza rolnictwem				
Sfera budżetowa	48	50	2	150
Sektor państwowy	27	67	6	131
Sektor prywatny	44	49	7	258
Spółdzielczość	25	49	26	18
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 200 zł	28	65	8	213
201 - 325	25	67	8	221
326 - 449	34	58	8	205
450 - 599	38	58	4	147
Powyżej 599 zł	48	46	5	180
Ocena własnych war. mater.				
Złe	26	65	8	296
Średnie	29	62	9	536
Dobre	42	52	5	309
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	21	69	10	81
Raz w tygodniu	26	65	9	579
Kilka razy w miesiącu	34	61	5	140
Kilka razy w roku	38	58	5	224
W ogóle nie uczestniczy	55	33	12	115
Poglądy polityczne				
Lewica	38	56	6	225
Centrum	34	62	4	359
Prawica	39	56	6	319
Trudno powiedzieć	15	66	19	237